

Касаєва К.Д.

слухач магістратури
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Шинкаренко І.Р.

кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри оперативно-розшукової
діяльності та спеціальної техніки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 270, 260 КРИ- МІНАЛЬНО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України) може здійснюватися під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину і полягає у здійсненні прихованої фіксації відомостей за допомогою аудіо -, відеозапису всередині публічно доступних місць, без відома їх власника, володільця або присутніх у цьому місці осіб, за наявності відомостей про те, що розмови і поведінка осіб у цьому місці, а також інші події, що там відбуваються, можуть містити інформацію, яка має значення для кримінального провадження. Ці дії можуть проводитись також у місцях імовірного перебування або появи осіб, які підозрюються у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, з метою фіксації інформації, що може використовуватись у доказуванні на досудовому розслідуванні та в суді.

Аудіо-, відеоконтроль місця відрізняється від аналогічної негласної слідчої (розшукової) дії із аудіоконтролю та відеоконтролю особи передусім місцем її проведення, а також організаційно-тактичними особливостями здійснення. Зазначена НСРД може проводитись у громадських місцях та в місцях загального користування, доступ до яких необмежений, тобто всередині публічно доступних місць, до яких згідно із тлумаченням положень ч. 2 та ч. 3 ст. 267 КК можна увійти або в яких можна перебувати на правових підставах без відома їх власника, володільця або присутніх у цьому місці осіб. Такими місцями є кінотеатри, кафе, ресторани тощо. Приміщення, спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені відповідно до закону (приміщення з примусового утримання осіб у зв'язку з відбуттям покарання, затриманням, взяттям під варту тощо), мають статус публічно доступних для

проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії.

Як правило, проведення зазначеної НСРД забезпечується працівниками уповноважених оперативних підрозділів, а отримані результати фіксуються на матеріальні носії та можуть використовуватись як додатки до протоколів про їх проведення для доказування у кримінальному провадженні.

Частина 2 цієї статті закріплює, що аудіо -, відеоконтроль місця проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 КПК. В ухвалі слідчого судді повинна бути вказана повна і точна адреса місця, де проводитиметься негласна слідча (розшукова) дія, час і строки її здійснення.

Аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України) є різновидом втручання у приватне спілкування, яке проводиться без її відома на підставі ухвали слідчого судді, якщо г достатні підстави вважати, що розмови цієї особи або інші звуки, рухи, дії, пов'язані з її діяльністю або місцем перебування тощо, можуть містити відомості, які мають значення для досудового розслідування.

Метою аудіоконтролю є спостереження за діями та розмовами особи (шляхом прослуховування й фіксації розмови) у будь-якому місці її перебування, незважаючи на те, що це місце є її власністю чи вона там тимчасово перебуває. Однією з особливостей аудіоконтролю є те, що він може бути епізодичним, тобто на необхідний проміжок часу, однак, як правило, аудіоконтроль особи здійснюється цілодобово, тому що особа, яка може бути причетна до протиправних дій, може в будь-який момент часу надати чи спробувати передати іншим особам інформацію, що може мати значення для кримінального провадження.

Метою відеоконтролю є візуальне негласне спостереження за діями особи (шляхом відеозапису та аудіофіксації) у будь-якому місці її перебування для отримання інформації, що має значення для досудового розслідування. Відеоконтроль проводиться шляхом негласного візуального спостереження за діями особи, її розмовами, поведінкою спеціальними підрозділами за допомогою спеціальних технічних засобів. Відеоконтроль може здійснюватися в будь-якому місці перебування особи, зокрема в житлі або в іншому володінні особи, у приміщеннях, транспортних засобах та інших місцях. Відеозапис дає змогу більш детально виявити необхідну інформацію, досконально вивчити дії заінтересованих осіб, одержати повну інформацію, що стосується діяльності підозрюваної або обвинуваченої особи в учиненні кримінального правопорушення.

Якщо говорити про аудіо-, відеоконтроль місця, то треба зазначити, що єдиною відмінністю цих дій є те, що вони відрізняються місцем їх проведення, тобто здійснюються шляхом установлення спеціальних технічних засобів у публічно доступних місцях імовірної появи особи. Ще однією особливістю здійснення цих дій є те, що вони відрізняються своїми організаційно-тактичними особливостями, тобто проводяться в громадських місцях і місцях

загального користування, доступ до яких не обмежений, і з обов'язковим визначенням в ухвалі слідчого судді повної та точної адреси місця, де проводиться негласна слідча дія, час і строки її здійснення.

Також аудіо-, відеоконтроль місця може здійснюватися у приміщеннях, які спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені, відповідно до закону, зокрема приміщення з примусового утримання осіб у зв'язку з відбуттям покарання, затриманням, узяттям під варту тощо, які мають статус публічно доступних місць.

За результатами проведення аудіо-, відеоконтролю особи складається протокол, який надалі буде використаний у доказуванні під час здійснення кримінального провадження.

Отже, розглянувши окремі питання здійснення аудіо-, відеоконтролю як одного з різновидів втручання в приватне спілкування особи можна зробити головний висновок про те, що все ж таки виникають спірні питання, а саме: чи будуть відповідати дійсності отримані в ході негласних слідчих дій документи та проведені дії чи самі дії з дотриманням усіх вимог чинного Кодексу? Більше того, особі, яка є учасником кримінального провадження, неможливо отримати правдиві дані щодо наявності чи спростування тієї чи іншої інформації, оскільки неможливо зі стовідсотковою достовірністю сказати, що протокол, складений після проведення негласних слідчих дій, не підроблений. Тому знову ж таки на перший план виходять окремі інтереси осіб, які можуть бути зацікавленими в результатах проведення кримінального провадження, а ці питання будуть постійно виникати й вимагати додаткового більш глибокого вивчення

Більше того, враховуючи те, що аудіо-, відеоконтроль особи та місця мають на однакову мету, зокрема отримання й фіксація інформації, яка може мати значення для кримінального провадження, хоча проводиться дещо відмінними способами, на мою думку, доцільно було б об'єднати вищевказані статті КПК України.

Список бібліографічних посилань:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 // Голос України. – 2012. – 19 травня. – № 90–91.
2. Провадження слідчих (розшукових) дій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadzheniya-sldchih-rozshukovih-dy.html.
3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. // Голос України. – 1992. – 27 березня.
4. Кримінальний процесуальний кодекс. Науково-практичний коментар: у 2 т. / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація. – Х. : Право, 2012. – Т. 1. – 2012. – 768 с.